

Све му иде већ назади:
Сиди једном, *poi vedrete*
*La ragione mi darete*²². 60

Бог: Стар сам, Петре, да већ слазим,
Доста небо да ја пазим,
То ми сина мол'те ал' духа,
У њих наћеш ти послуха.

Петар: Сину сићи, гус је прошо, 65
А духу ти није дошо,
Од кад мало једном *penne*²³,
Изгубио није с мене.

Бог: Ти си данас баш зле воље,
Да ти буде штогод боље, 70
Кажи мени што те мори,
Дубровачкој у Гомори?

Петар: Ти си знао да комуна
Сва је пуна *фрамасуна*²⁴,
И да њоме моја света 75
Католичка вјера смета,
Ка за стрти влаха штује,
А душице моје трује,
С народности²⁵, празној р'јечи,
Која сваку ману л'јечи, 80
По ком влашка неприлика,
Стаје братом католика.
Ти си знао, *mio caro*²⁶,
Hai messo un riparo?²⁷

²² *Сиди једном... darete*, сићи једном па ћеш видети, узрок ћеш ми дати

²³ *penne*, перо

²⁴ *фрамасуна*, масона

²⁵ Народна странка, која је формирана почетком шездесетих година 19. века, представљала је заједничку политичку организацију далматинских Срба и Хрвата као реакцију на превласт италијанске мањине над словенском већином. Међутим, врло брзо долази и до размимоилажења на националној основи у самој странци, што се одразило и на њену будућност у смислу подела на хрватску и српску странку. Дубровчани су са својим истакнутим и ангажованим представницима, из редова Срба и Хрвата, као и из обе хришћанске конфесије, активно учествовали у овом политичком животу.

²⁶ *mio caro*, драги мој

²⁷ *Hai messo un riparo*, да си заштитио

Ништ' affatto, ma piuttosto,²⁸ 85
 Чинио си све l'opposto²⁹.
 Мјеште послат начелнику³⁰
 Кугу, канкар³¹ на језику,
 Ти бискупу баш си худо,
 Иштетио боље удо! 90
 Мјеште првом асесуру³²,
 Послат фебру³³ ил' понтуру³⁴,
 Ти си посло шијатику³⁵,
 Моме првом канонику!
 Мјеште с громом дат да паде 95
 Влашка цркве кад је зграде,
 Гњеви твоје, баш за буча³⁶,
 Служила ти твоја кућа!
 Да је враг ми све то фрако,
 Једио се не бих тако, 100
 Ал' ти прави негда Боже,
 Подн'јет срце то не може. (Плаче)

Бог: Луда главо! Gli elementi,
 Non mi fanno complimenti,³⁷
 Бог ја јесам али ш њима, 105
 Не могу ти ко с вразима,
 То су биле la dottrine³⁸,
 Твоје главе негда fine:
 Ак' би длака с браде пала,
 Ја сам био крива хала, 110
 Ма да questa insolenza³⁹
 Данашња ми брани scienza⁴⁰.

²⁸ *Ничт' affatto, ma piuttosto*, ништа сасвим, већ понешто

²⁹ *opposto*, супротно

³⁰ Мисли се на начелника Дубровачке општине. У периоду од 1869. начелник Дубровачке општине био је Рафо Пуцић (блиски рођак песника Меда Пуцића), а члан управе је поред Антуна Дропца, Пера Чингрије, Влаха Деђулија, Мага Земање и Пава Матијевића био и Божо Бошковић (1815-1879), најангажованији у дугогодишњем подизању православног Саборног храма у Дубровнику (1865-1877).

³¹ *канкар*, малигни тумор

³² *асесуру*, службенику, чиновнику

³³ *фебру*, грозницу

³⁴ *понтуру*, упалу поребрице

³⁵ *шијатику*, ишијас

³⁶ *баш за буча*, баш за пропаст

³⁷ *Gli elementi... complimenti*, то нису за мене комплименти

³⁸ *dottrine*, учење, наука, доктрина

³⁹ *questa insolenza*, овакву безочност

⁴⁰ *scienza*, знање, ученост

- Петар: Али ја сам *un coglione*⁴¹,
Ал' и ти си *frammassone*⁴².
- Бог: Туци воду у мортару, 115
Нити слузи, ни госпару⁴³,
Non perdiamo quest' istanti,
*Col discorso va avanti!*⁴⁴
- Петар: *Dunque*⁴⁵ degli elementi
То су били *complimenti!* 120
Чему дакле мој' уздаси?
Чему с'једи моји власи?
Дакле н'јеси свемогући,
Него само Бог могући!
- Бог: Баш је тако, о мој Перо, 125
Ал' је у Риму *il gran vero*⁴⁶,
Твој је папа разумио,
Тер се брзо прогласио
Infallibile nella fede
In cattedra quando siede, 130
И у стварим *di morale*⁴⁷.
- Петар: Баш а *tempo!* *Meno male*⁴⁸!
Али ево што доходи,
По теби се баш догоди!
Славног града Дубровника, 135
Старинска је била дика,
Не допустит да се згради,
Худа црква у сред града;
И ти до сад тега смрада
Н'јеси пушто; *un per dio*, 140
Што си данас учинио?
Гледај цркву отворену,
Наоколо окићену!

⁴¹*un coglione*, један будала, глупак

⁴²*frammassone*, масон, слободни зидар

⁴³*Туци воду у мортару...*, Туци воду у авану... (народна пословица)

⁴⁴*Non perdiamo.... va avanti*, не губимо време, наставимо с разговором

⁴⁵*Dunque*, дакле

⁴⁶*il gran vero*, велики истински

⁴⁷*Infallibile... di morale*, непогрешив у вери, на престолу када седи и у стварима
које се тичу морала

⁴⁸*Bau ... male*, баш на време! Мање зло

(Загрљивају се и пољубивају)

Петар (сам собом): Био љубац то од Јуде.

Влахо: И да слога тврђа буде,
(Допуштења сикур⁵⁴ твога),
Ја ћу Саву града мога 170
Учинити, соп просира⁵⁵,
За другога протетура⁵⁶.

Бог: О шиор Перо, што ти пара⁵⁷?

Петар: Да су оба два товара.

Бог: Није нека то creanza⁵⁸. 175

Влахо: Његова је то ужанца⁵⁹.

Петар (срдит): Не само ме закидиваш⁶⁰,
Нег' се са мном потпрдиваш?
Да ми није баш за Бога,
Митре бих ти оба рога, 180
У главину сад ућеро;
Ма несрећо, пасја вјеро,
Сиктир тамо! Бог убио
Ко те свецом прогласио!

Бог: Доста, Петре... што с' ардишко⁶¹? 185
Престани јер си ребамбишко⁶².

Петар: Ребамбишко?

Сава: Бог је реко.

⁵⁴ сикур, сигуран

⁵⁵ соп просира, са пуномоћју

⁵⁶ протетура, заштитника

⁵⁷ Што ти пара, како ти се чини?

⁵⁸ creanza, уљудност

⁵⁹ ужанца, навика

⁶⁰ закидиваш, задиркујеш

⁶¹ ардишко, усудио се

⁶² ремамбишко, подетињо

- Петар: Шта сам јадан ја дочеко?
Ессо dunque son un zero⁶³.
- Бог: Није тако, о мој Перо, 190
Али не псуј у фурији⁶⁴
Н'јеси више у курији.
Ђе си мого, што си хтио,
Јер си госпар ту сам био.
- Петар: Сад се за ме већ не хаје, 195
Ну која ми моћ остаје,
Да ми реци, нека чујем,
А прости ми, ако псујем!
- Бог (*con gravita*⁶⁵): Чинит папу, кардинале,
Дијелит митре, пасторале⁶⁶, 200
Стварат акте, консиљере⁶⁷,
Препозите⁶⁸, камарјере⁶⁹,
Слати пуцим енћиклике⁷⁰,
А краљевим скомунике⁷¹.
У ресто⁷² се ти не прти, 205
Освем с душам иза смрти,
И то само када дођу,
За кроз врата да ти прођу.
Свак нек живе како воли,
Како хоће, нека моли, 210
Нека клања, посвећује,
Свете дане нек поштује.
Прида мном су сви једнаци,
И попови, фратри, ђаци,
Протестанти, католики, 215
Турци, жиди, шизматики,
И све друге релиђиони...
(Гледа на орлође⁷³)

⁶³ *Ессо... un zero*, ево, дакле, ја сам нула.

⁶⁴ у *фурији*, у помами

⁶⁵ *con gravita*, озбиљно, достојанствено

⁶⁶ *пасторале*, пастирске посланице

⁶⁷ *консиљере*, закључке

⁶⁸ *препозите*, старешине каноника

⁶⁹ *камарјере*, дворитеље, служитеље

⁷⁰ *енћиклике*, папине посланице

⁷¹ *скомунике*, ескомуникације

⁷² у *ресто*, у остало

⁷³ *орлође*, сат

Ал' је вр'јеме колас'јони⁷⁴,
Влахо, Саво, до виђења, 220
Теби, Петре, мог проштења.

(Бог отиде ручат, а кор андиоски запјева: *Laudate Dominum, omnes gentes*. Петар зашкрипи зубима и стисне пести, а Влахо и Сава за не компромитит се⁷⁵, прикрсте се и утеку.)

Шена III

(Петар сам)

Петар: И ову ми Влахо фрака!
Мислиш, Боже, да ће свака,
Мени поћи наопако?
No, per dio! Ђе је пако, 225
Богме ће ти, главо с'једа,
И колика доћ од једа.

(Отвара врата од раја и маха једну душу која му долази сва колура⁷⁶ лила).

Шена IV

Петар: Еј, душице, *che mestiere*⁷⁷?
Душа: Апостолски *cameriere*⁷⁸.
Петар: О *fortuna – reverenza!*⁷⁹ 230
Сотону ми хајде моли,
Да се доћи задоволи,
Али одмах, *con urgenza*⁸⁰,
Трчи брзо. *Reverenza!*

(Душа се повлачи и одлети)

Шена V

(Петар сам, фрегајући⁸¹ руке и поскакивајући говори):

⁷⁴ Ал' је вр'јеме колас'јони, ал' је време обеду

⁷⁵ компромитит се, компромитовати се

⁷⁶ колура, боје

⁷⁷ *che mestiere*, шта радиш?

⁷⁸ *cameriere*, слуга, собар, дворитељ

⁷⁹ *reverenza*, поштовање, наклон

⁸⁰ *con urgenza*, брзо

⁸¹ *фрегајући*, трљајући

Петар: У помоћ ми, vien l'averno, 235
Чекај мало, padre eterno⁸²,
Чекај Влахо напухани,
Чекај Саво раздрагани,
И свак ко је рећ ардишко,
Да сам веће ребамбишко; 240
Од вас нико non s' aspetta⁸³,
Questo tiro di vendetta,
É un tiro della scuola
Rinnomata di Lojola⁸⁴.

Шена VI

(Сотона и душа улазу)

Сотона (охоло): Што си хтио?

Петар (клањајући се): О potenza⁸⁵! 245
(души): Хајде тамо, reverenza!

(Затвара је)

Шена VII

Петар и Сотона

Петар: По полако, senza chiasso⁸⁶,
О мој драги satanasso,
Прво прости, signor mio,
Ако сам те замучио! 250

Сотона: Оставимо комплименте!

⁸² У помоћ ми... *padre eterno*, у помоћ ми долази пакао, чекај мало, оче вечни

⁸³ *non s' aspetta*, не нада се, не очекује

⁸⁴ *Questo... di Lojola*, овај осветнички потез је пуцањ из Лојолине славне школе Лојола Ињасио (1491-1556) оснивач је монашког језуитског реда, чији је циљ био борба против протестаната и свих противника католичке цркве. Исусовачки ред је са чврстом организацијом коју је спровео Лојола одобрен од папе 1540. и постао главни ослонац католичке реакције. У Дубровнику су исусовци као организатори школе извршили снажан утицај на значајне интелектуалце, посебно писце, тога доба.

⁸⁵ *O potenza*, о, сило

⁸⁶ *senza chiasso*, без буке

- Петар: *Dunque al fatto*⁸⁷!
- Сотона: *Certamente!*⁸⁸
- Петар: О најсвјесни свих врагова,
Знам ми служи, од попова,
Би л' у граду Дубровнику 255
Нашо какву неприлику,
Кој' би штогод учинио,
И гр'јех ак' би баш и био!
- Сотона: *Buzzorona!*⁸⁹ Петре стари,
Како познаш св'јете ствари! 260
Да си пито *il roverso*
Било би ми *tempo perso*⁹⁰.
Од првога каноника,
Најзадњега до лаика, 265
Сваки би ти штогод фрако,
Држу у репу теб' и пако.
- Петар: То ти могу вјеровати,
Али ја бих радо знати,
Сатирицу учинити,
Хоће л' кадар који бити? 270
- Сотона: Један само? Слушај мало:
*Voi sapete che non fallo*⁹¹:
И Палунко продугасти⁹²,
Мафиоли и шкембасти,
Мариновић дугог крока, 275
И Фанцовић тустог бока,
И другијех десет пара,
Језуита и фратарара.
- Петар: Да црн н' јеси, би *per dio*
Губицу ти пољубио, 280
Хајде дакле и ти чини,

⁸⁷ *Dunque al fatto*, дакле, на посао

⁸⁸ *Certamente*, сигурно

⁸⁹ *Buzzorona*, простаклук, дивљаштво

⁹⁰ *tempo perso*, изгубљено време

⁹¹ *Voi... non fallo*, знате да је не грешим

⁹² *produgasti*, дугуљасти

- Један од њих да учини,
Шизматичким прот власима
Сатирицу у версима,
У ком тако нек с' избљује, 285
Да им фесту сву отрује,
И неслогу да посије,
Међу вјере оба двије.
- Сотона: Бићеш служен *appuntino*⁹³,
*Il lavoro sara fino*⁹⁴, 290
Али која биће плата?
- Петар: Неће проћи ова врата...
- Сотона: Нег' кроз моја... Но *capito*⁹⁵,
*Siate dunque riverito*⁹⁶
(Клања му се).
- Петар: *Vuon viaggio!* Сретан лети, 295
Твога Петра ти освети.
(Сотона оде)
(Петар скаче од радости и кантуца⁹⁷):
*Che invenzione, che invenzione, prelibata!*⁹⁸
Che invenzione, che invenzione!
Н'јесам више *un coglione!*
- (А Сотона силазећ на Дубровник брбори):
Кити ми се, кити и т.д.⁹⁹ 300
*Dietro richiesta*¹⁰⁰, слиједиће ресто.

⁹³ *appuntino*, сасвим тачно

⁹⁴ *Il lavoro sara fino*, посао ће бити утаначен

⁹⁵ *No capito*, разумем

⁹⁶ *Siate dunque riverito*, бићете, дакле, поштован

⁹⁷ *кантуца*, певуцка

⁹⁸ *Che invenzione...prelibata*, који изум, који изум, изврсно!

⁹⁹ У питању су почетни стихови сатире коју је саставио непознати аутор поводом подизања православне цркве у Дубровнику. Сатира је, како бележи Јовица Перовић (Дубровник 1873 – Дубровник 1942), аутор бројних написа из историје културе Дубровника и архивист, „изашла мало дана након освештања православне цркве у Дубровнику, новембра год. 1877, и у много преписа била је поштом разаслата, колико православијем, толико и католицима.“

¹⁰⁰ *Dietro richiesta*, после тражења

